

HAJDÚ-BIHAR MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

Munkaügyi Központja
Hajdúhadházi kirendeltség

Hajdúhadház Városi Önkormányzat

Csáfordi Dénes
Polgármester Úr részére

Hajdúhadház
Bocskai tér 1.
4242

Tájékoztató
„Hajdúhadházi munkaerő-piaci elemzés 2011. évben”

Készítette:
dr. Kugler Herbert
kirendeltség-vezető

2012. május 30.

4242 Hajdúhadház, Hunyadi u. 6. Telefon: (36 52) 583-430 Fax: (36 52) 583-432

E-mail: hajdummkhajduhadhaz@lab.hu

Munkaerő-piaci helyzet alakulása Hajdúhadházon 2011. évben

A kirendeltséghez tartozó három település közül **Hajdúhadház** infrastruktúrája elmarad Hajdú-Bihar megye városainak átlagos színvonalától. A rendszerváltást megelőzően viszonylag erős gazdasági potenciállal rendelkezett. A gazdasági átalakulást követően a mezőgazdaság fokozatos leépülése negatívan hatott a tradicionálisan agrárjellegű vidékre. A város büszkeségének számító két termelészövetkezet a végórát élte. A város fő munkaadói olyan válságba sodródtak, hogy a jelentős ipart szinte teljesen nélkülöző település jövője megkérdőjeleződött. A megye egyik leghátrányosabb helyzetű térsége. Az erőfeszítések ellenére a gazdasági mutatói rendre a megyei átlag alatt maradtak. Jellemzően alacsony a vállalkozási hajlandóság is, kevés a vállalkozások száma. A magas munkanélküliség mellett a munkanélküliek kedvezőtlen összetétele tovább fokozza a problémát. A kirendeltség adatai szerint a regisztrált álláskereső csaknem háromnegyede semmilyen szakképzettséggel nem rendelkezik és igen alacsony a felsőfokú iskolai végzettséggel rendelkezők száma. Az alacsony iskolai végzettség közvetlen kiváltó oka a tartós munkanélküliségnek. Ezt a válságot tovább mélyíti a településen élő kisebbség, akik körében a munkanélküliségi mutató 90% fölött van. A munkanélküliség mértékén túl a legégetőbb problémát a tartós munkanélküliek száma jelenti. (A tájékoztató a 2010. december 20-ai és a 2011. december 20-ai adatok alapján készült.)

Általános Helyzetfelmérés

Gazdasági környezet

Hajdúhadház a munkanélküliség megjelenése óta súlyos foglalkoztatási válsággal küzd. A számottevő ipar hiánya miatt a település alapvetően mezőgazdasági jellegű. A mezőgazdaságban végzett munka - annak ellenére, hogy évről-évre csökkenő tendenciát mutat - ma is sok ember számára jelent fő megélhetési formát. A szántóföldi növénytermesztés prioritása mellett jelentős még a zöldség-, és gyümölcstermesztés is. Az állattenyésztés másodrangú jelleggel bír a növénytermesztési ágazat mögött. A Hajdúhadháztól 18 km-re fekvő megyeszékhely Debrecen a térség szellemi-gazdasági centruma. A **foglalkoztatók közel 70%-a található Debrecenben** és vonzáskörzetében. A megyeszékhely közelsége ellenére a települési munkanélküliségi mutató az elmúlt években nem mutat jelentősebb változást. A településen az állandó lakosság összesen: 13.234 fő, ebből **munkavállalási korban lévő** a 2011. évben 8433 fő (63.7%). A kistérség a munkanélküliség megjelenése óta súlyos foglalkoztatási válsággal küzd. Az 1990-es évek elejétől Hajdúhadházon is gyors ütemben növekedett a munkanélküliek száma, mivel a munkahelyek nagy része megszűnt, így ma a város legsúlyosabb problémája a munkanélküliség. Jentős kitörési pont lehetne itt, foglalkoztatás szempontjából is, egy mezőgazdasági termékfeldolgozó építése. Nagy lehetőségek rejlenek az agrárszektor és a turizmus kapcsolatának kialakításában, ha kistérségi viszonylatban gondolkodunk. A településen kulturális látnivaló többek között pl.: a Református Templom.

Társadalmi környezet

Hajdúhadházon a munkanélküliek körében legnagyobb számban az általános iskolai végzettséggel rendelkezők jelennek meg, a regisztrált munkanélküliek számához viszonyítva a 2011. évben 50 % (a 2010. évben 52 %). Az általános iskolai végzettséggel sem rendelkezők száma mind 2010-ben, mind 2011-ben a regisztrált álláskereső 13 %-át tette ki. Ez az adat azt mutatja, hogy a 2011. évben a

2010. évhez képest valamelyest nőtt a szakképzettek aránya, de sajnos még így is a regisztrált állomány csaknem háromnegyede szakképzetlen. Ugyanakkor ezzel ellentétben igen alacsony a felsőfokú végzettséggel rendelkezők száma. A 2011. évben nőtt az arányuk a munkanélküliek között, azonban elenyésző százalékban: 2010-ben 0,9 %, 2011-ben 1,1 % volt felsőfokú végzettségű. A munkaerő-piacról kiszoruló alulképzett személyek foglalkoztatásának megoldása, valamint szociális ellátásuk biztosítása egyre nagyobb terhet jelent. Az alacsony iskolai végzettség közvetlen kiváltó oka a tartós munkanélküliségnek. A 2011. évben regisztrált tartós munkanélküliek aránya 39,4 % volt, ami a 2010. évi 34,7 %-hoz képest növekedést mutat. Ugyanakkor fontosnak tartom megjegyezni, hogy a tartós munkanélküliek csoportján belül a két éven túli regisztráltak száma visszaesett.

Demográfiai és egészségügyi állapot:

Egy település fejlődését befolyásoló tényezők között fontos szerepe van annak, hogy milyen a népesség nagysága és összetétele, a népesedés milyen tendenciát mutat. Ebből a szempontból Hajdúhadház növekvő lélekszámú. A természetes szaporodás befolyásolja a népesség korcsoport szerinti összetételét. Hajdúhadházon a **gyermekkorúak a lakosság 29 %-át**, vagyis több mint ¼-ét teszik ki, miközben az időskorúak aránya jóval alacsonyabb (2011-ben az összlakosság 14%-a). Kedvezőtlenül alakul a gyermekek családon belüli helyzete, ugyanis a gyermekek és fiatalok jelentős része halmozottan hátrányos helyzetű családokban él. Születési arány 2011-ben: az **összes születés száma 197 fő – ebből 106 férfi és 91 nő**. A tartós munkanélküliség következtében nagyon rossz a huzamosabb ideje állás nélkül lévők egészségi állapota. A 2010 évihez képest (34%) 2011 évben (46%) 12%-kal nőtt a regisztrált álláskereső körében az ellátás nélküliek száma. Súlyosbítja a problémát, hogy nagy részüknek nincs semmilyen egészségügyi biztosítása. Elég magas a megváltozott munkaképességű munkanélküliek száma is. Az elmúlt években az ingázók száma erősen visszaesett, de még napjainkban is igen sokan a környező településeken (Debrecen, Téglás) találnak munkát. A vándorlási egyenleg negatív, ami elsősorban a szakképzettek elvándorlásainak köszönhető.

Vállalkozások, intézmény rendszer:

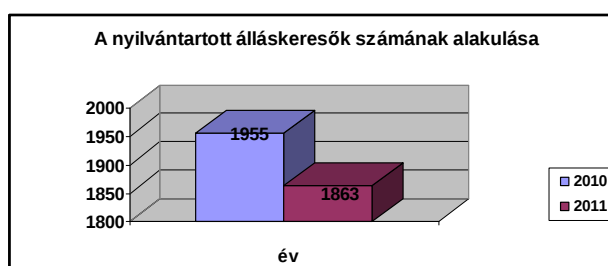
Hajdúhadházon a vállalkozási hajlandóság igen alacsony. Mivel számottevő iparosodás a településen nem következett be, még ma is a mezőgazdaság a húzó ágazat. Elsősorban családi gazdálkodás folyik. Ezekben a vállalkozásokban a munkaerő-piacról kiszoruló álláskereső csak csekély számban és szezonális jelleggel tudnak elhelyezkedni. Az infrastrukturális elmaradottság, a természeti erőforrások szűkössége miatt Hajdúhadháznak még nem sikerült leküzdeni a múltbéli hátrányt. **A településen a legnagyobb foglalkoztató a 2010. évben és a 2011. évben is az Önkormányzat és Intézményei voltak.** A településen **egy középfokú intézmény** van, a **Szilágyi Dániel Gimnázium és Szakközépiskola**. Az intézmény fő profilja: középfokú közgazdasági- és informatikai képzés. Sajnálatos tény, hogy a településen szakmunkás képzés nem folyik, holott ez egy kitörési pont lehetne a szakképzetlen álláskereső számára.

Vezető ágazat, munkaerőpiac:

A helyi mezőgazdasági termelőszövetkezetek, faipari üzemek, valamint a környező települések nagyüzemeinek a megszűnésével a hajdúhadházi lakosok nagy része kiszorult a munkaerőpiacról. A város üzemeinek többségét sújtotta a gazdasági szerkezetváltás. Aki talpon tudott maradni, az is jelentős létszámcsökkentéssel járó átalakuláson ment keresztül. A környező településekre ingázó

munkaerőt érintette legelőször a létszámleépítés. A várost ez különösen hátrányos helyzetbe hozta, hiszen a településen igen magas volt az ingázók száma. Ma is, bár számuk jelentősen csökkent, sokan a városon kívül találnak munkalehetőséget (Debrecen, Téglás, Hajdúböszörmény). Az ingázók számát tekintve Téglás évtizedekig a megye egyik legnagyobb ipari üzemét tudhatta magáénak. A Hajdúsági Iparművekben készült gépek nemcsak Magyarországon, hanem az országhatáron túl is ismertek voltak. A három cégcsoportot magába foglaló gyárban ma is sok Hajdúhadházi lakos dolgozik. Az 1980-as évek végén több mint négyezer embernek adott munkát a gyár. Jelenleg az 1000 főt sem éri el az itt foglalkoztatottak száma. A hajdúhadházi Ipari létesítmények (pl.: UNIFA, DRITOR) néhány éven keresztül tudtak csak munkalehetőséget biztosítani, mivel rövid ideig tudták magukat fenntartani.

2011. december 20-án a kirendeltségen **1863 fő hajdúhadházi állás keresőt** tartottunk nyilván, ami 2010. december 20-ai állapothoz képest 92 fővel kevesebb, ez az arány **9.5 %-os csökkenést** mutat.

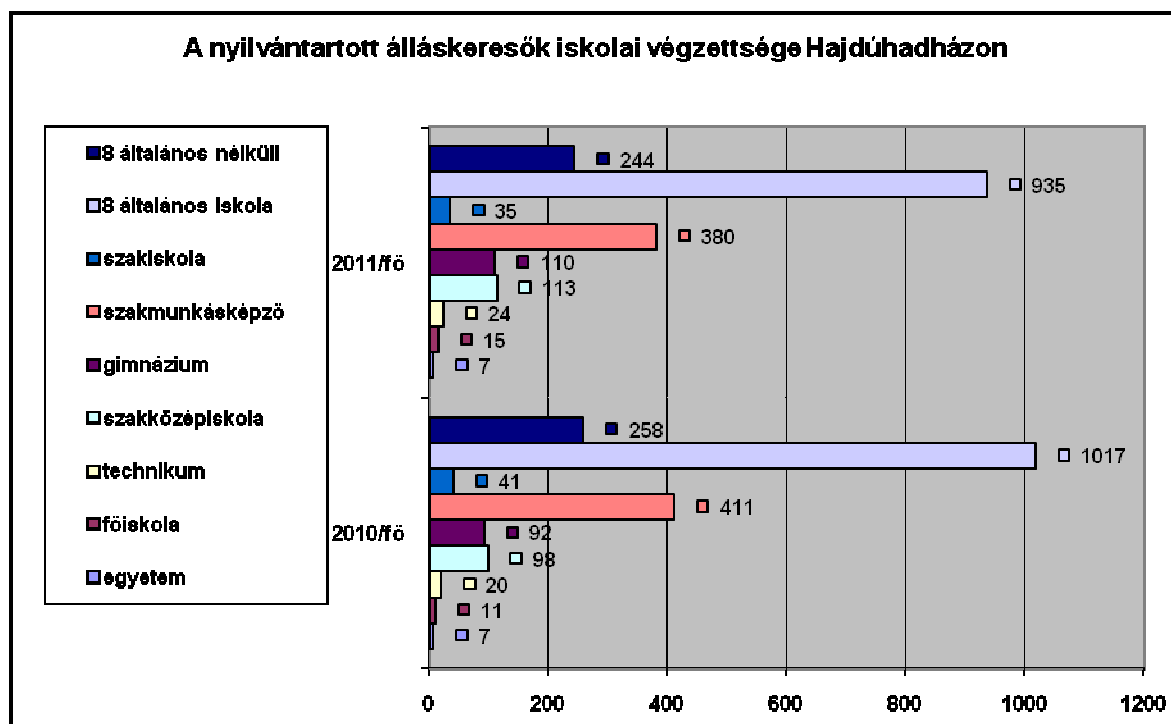
A regisztráltak döntő hányadát a legaktívabb korosztályok a 2010. évben a 21-25 és a 31-35 évesek, a 2011. évben szintén a 21-25, valamint a 41-45 éves korosztály adta. Az összes regisztrált hajdúhadházi lakoshoz viszonyítva a 21- 25 éves korosztály aránya 2010-ben 16.3%, 2011-ben 17.3% volt.

Életkor megoszlás korcsoportonként Hajdúhadházon

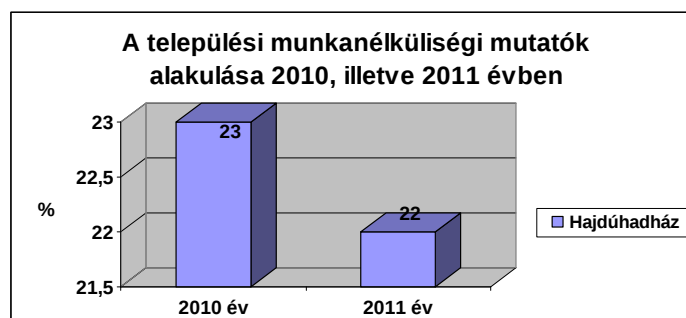
	17 év alatt	18- 20 év	21- 25 év	26- 30 év	31- 35 év	36- 40 év	41- 45 év	46- 50 év	51- 55 év	56- 60 év	60 év felett	összesen
2010	3	157	319	207	272	229	252	207	219	84	6	1955
2011	9	150	323	206	207	213	222	200	209	112	12	1863

A Hajdúhadházon nyilvántartott állás keresők megoszlása végzettség szerint:

A **2011. decemberi** adatok alapján a kirendeltségen nyilvántartott hajdúhadházi állás keresők 63%-a (1179 fő) alapfokú végzettséggel, vagy azzal sem rendelkezett.. A legmagasabb értéket az **általános iskolai végzettséggel rendelkezők száma** adja. Bár a 2011. évben a 2010. évhez viszonyítva 2 %-os csökkenés tapasztalható (2010-ben 52%, 2011-ben 50%), azonban ez a csökkenés (82 fővel csökkent az általános iskolai végzettséggel rendelkezők száma) elenyésző, számuk még így is igen magas. A munkaerő-piaci versenyben ők továbbra is hátrányban vannak. Jelentős még a **szakmunkás képzőt végzettek** aránya is az összes nyilvántartott hajdúhadházi állás kereső számához viszonyítva (2011-ben 21%, 2010-ben 20%). A 2010. évhez viszonyítva 4 fővel növekedett a főiskolát végzett regisztráltak száma a 2011. évben, azonban az összregisztrált állás keresőhöz képest 0.5%-kal csökkent. Az egyetemisták száma stagnál.

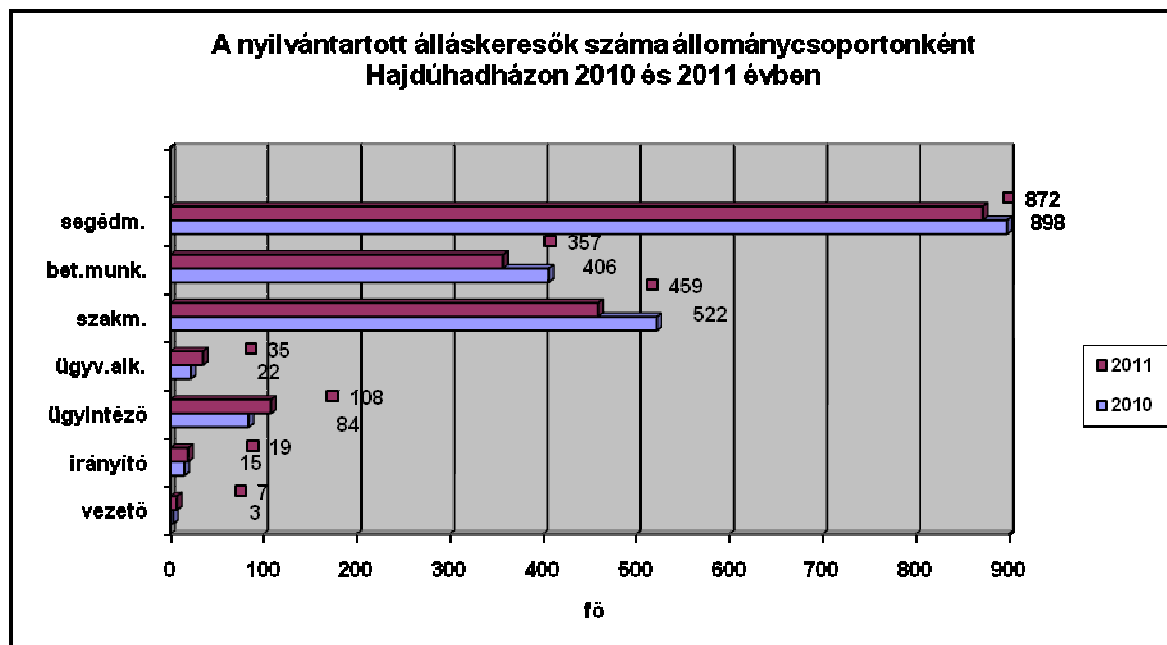
Hajdúhadházon a 2011. évben a 2010. évhez képest az aktív munkavállalási korban lévők számához nézve a regisztrált álláskeresőik száma 1%-kal csökkent, ahogy az alábbi diagramm is szemlélteti:

A regisztrált álláskeresőik megoszlása állománycsoportonként:

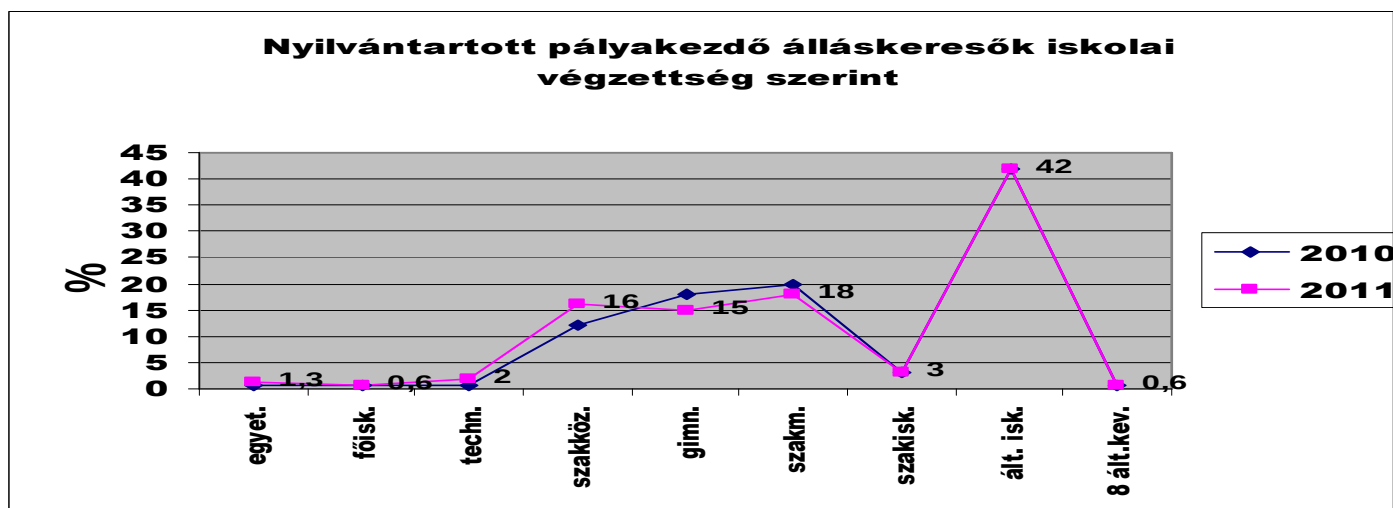
H.hadház	fizikai	segédm.	bet.munk.	szakm.	szellemi	üggy.alk.	Ügyint.	vezetői	Irányító	vezető
2010.	1826	898	406	522	106	22	84	18	15	3
2011.	1688	872	357	459	143	35	108	26	19	7

A település regisztrált álláskeresőik közül a **segédmunkás álláskeresőik** száma a legmagasabb 2010-ben 45.9%, 2011-ben 46.8%. A másik legmagasabb arányban előfordulók a **szakmunkások** 2010-ben 26%, 2011-ben 24%, őket követik a **betanított munkások** a **2011. évben** 19% az arányuk, amely az előző évhez képest 1%-os csökkenést mutat.

Pályakezdek:

2010. decemberében 270 fő (8.5%) hajdúhadházi pályakezdő állás keresőt tartottunk nyilván, ebből új belépő 7 fő, ismételt belépő 263 fő. **2011 évben összesen 204 fő (7.6%) nyilvántartott pályakezdekből** 13 új és 191 ismételt belépő volt regisztrálva. 2011-ben így a nyilvántartott pályakezdek száma 0.9%-os csökkenést mutat. Ez a csökkenés talán annak köszönhető, hogy egyre több munkáltató gondolja úgy, hogy érdemes pályakezdőt alkalmazni, hiszen Ők rendelkeznek a legfrissebb szakmai tudással, valamint könnyebben betaníthatóak, mint más korosztályok. További érv lehet még, hogy az állam számos kedvezményt igyekszik biztosítani a foglalkoztatásukhoz.

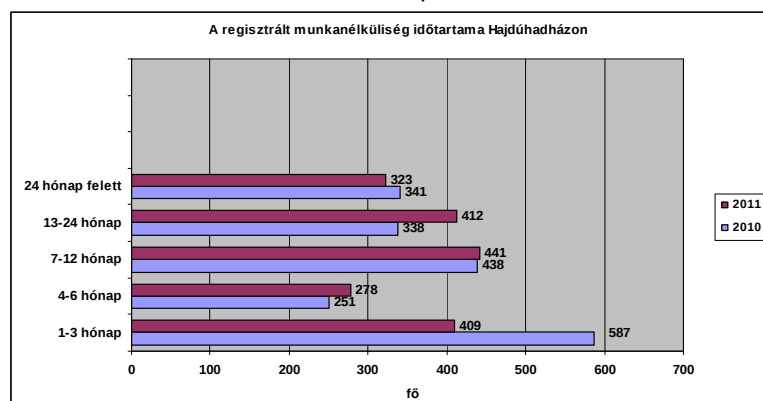

Megváltozott munkaképességűek:

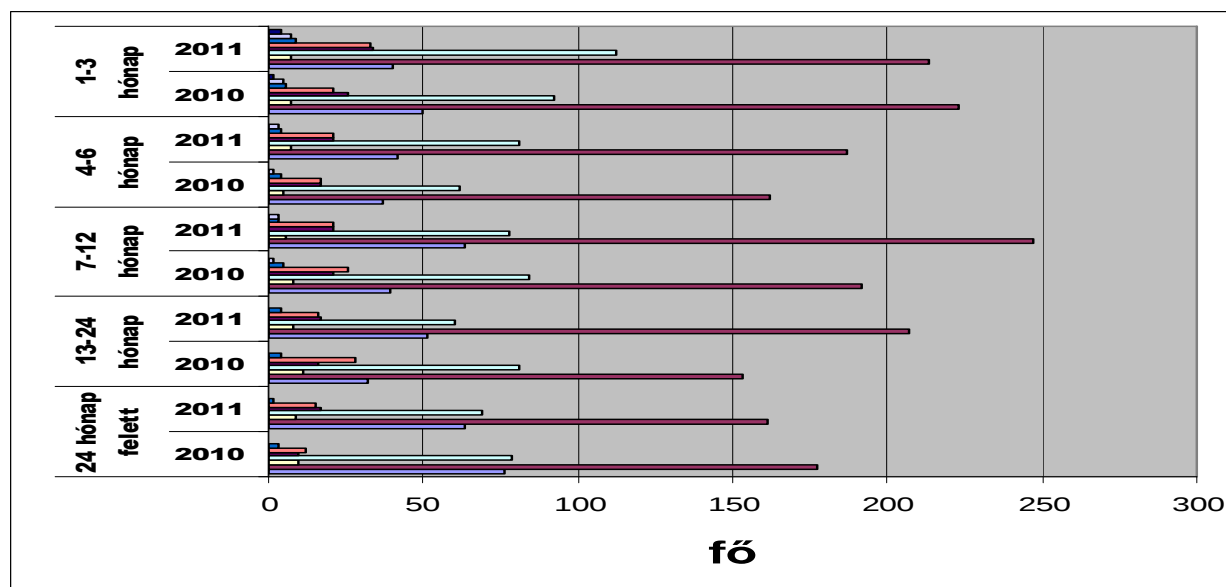
A megváltozott munkaképességűek aránya nőtt a 2011. évben, számuk: 64 fő, a 2010. évben 55 fő, ez a szám 0.6%-os növekedést mutat az előző évhez képest.

Tartós munkanélküliek:

A tartósan munka nélkül lévők aránya hajdúhadházi viszonylatban a 2011. évben növekedést mutat (39.4%), ami az előző évhez viszonyítva 4.7%-kal magasabb. Fontosnak tartom azonban megjegyezni, hogy a két éven túli regisztrált álláskeresők aránya 0.1%-kal csökkent 2011-ben. A település legégetőbb problémája a tartósan munka nélkül lévők munkához juttatása, illetve olyan programokba történő bevonása, amely a számuk csökkenését eredményezi. Igen magas a 7-12 hónapja regisztrált álláskeresők száma is, ami szintén növekedést mutat: 2010-ben 22.4%, míg 2011 évben 23.6%, ez az előző évhez képest 1.2% növekedés.

Az álláskeresők számának alakulása a nyilvántartásban eltöltött idő alapján iskolai végzettség szerint:

Az elmúlt évtizedek súlyos környezeti és gazdasági hatása mellett a regisztrált állomány iskolázottsági és képzettségi szintje is befolyással volt/van a településen. Az alulképzetteknek az elsődleges munkaerő-piacra való jutása szinte reménytelen. Hajdúhadházon sajnos szűkös számban vannak jelen foglalkoztatók és a környező településeken is elsődleges szempont a helybéliek alkalmazása. A fenti diagrammból egyértelműen kitűnik, hogy a tartós munkanélküliek aránya igen magas és ezzel párosul az alacsony képzettségi szint is. Ez a két tényező tovább rontja az elhelyezkedési esélyüket. Az ilyen munkaerő az idő múlásával veszít értékéből. A problémát tovább súlyosbítja, hogy gyakran a rossz egészségügyi állapot is párosul az alacsony iskolai végzettséggel és a tartósan regisztrációban töltött idővel. Elsősorban az Önkormányzat és intézményei adnak számukra lehetőséget közfoglalkoztatásban történő alkalmazással.

Közfoglalkoztatás:

A közfoglalkoztatás rendszerét 2011. évtől kezdődően új támogatási rendszer váltotta fel. Megszűnt a közmunkaprogram, a közcélú munka, valamint a közhasznú munkavégzés, és helyükbe az egységes közfoglalkoztatás lépett. Annak érdekében, hogy a közfoglalkoztatást az önkormányzatok minél eredményesebben végezzék, azaz a foglalkoztatást helyettesítő támogatásra jogosultak minél nagyobb létszámban kerüljenek közfoglalkoztatásba, célszerűvé vált az év elején az ellátandó közfeladatok meghatározása és azok ütemezése a teljes évre vonatkozóan. A korábbi évek tapasztalatait figyelembe véve megtervezhető lett az egyes feladatok ütemezése, az elvégzésükhöz szükséges foglalkoztatotti létszám végzettség, illetve szakképzettség szerinti összetétele, valamint az egyes munkakörökhöz kapcsolódó közvetlen költség összege. A közcélú foglalkoztatást felváltó egyik forma a rövid időtartamú közfoglalkoztatás. Ennek keretében kizárólag a bérpótló juttatást felváltó foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülők lehetnek foglalkoztathatók. A közfoglalkoztatás másik újdonsága a hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás. A támogatás célja volt, hogy a hátrányos helyzetű, elsősorban bérpótló támogatásra jogosult álláskeresőkre részére hosszabb időtartamú foglalkoztatási lehetőséget nyújtson a települési önkormányzatok közfeladatainak ellátásában való részvétel útján. A Hajdúhadház Városi Önkormányzat a 2011. évben a közfoglalkoztatás mindkét formájában nyújtott be kérelmet kirendeltségünkre. **Rövid időtartamú közfoglalkoztatásra** három alkalommal állapított meg támogatást a településnek kirendeltségünk. Az igényelt támogatási összeg teljes mértékben megállapításra került, 2011 évben 107 401 356 Ft, 2012 évre áthúzódó foglalkoztatás költsége 4 962 136 Ft. A kifizetett támogatási összeg e foglalkoztatási forma támogatására 103 415 935 Ft. A megvalósult támogatással **747 fő foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülő személy foglalkoztatása valósult meg. A hosszabb időtartamú közfoglalkoztatási formában a 2011. évben 154 fő támogatott álláskereső személy foglalkoztatása valósult meg.** Az Önkormányzat 4 alkalommal nyújtott be kirendeltségünkre támogatási kérelmet. A megállapított 70 235 760 Ft támogatás a 2011. évben és a 2012. év elején került felhasználásra.

Összességében megállapítható, hogy az új közfoglalkoztatás meghozta az elvárt eredményeket, hisz az álláskereső személyek foglalkoztatásával és az elnyert közvetlen költségek felhasználásával a település fejlődését eredményezte.

Aktív eszközök:

A munkaerő-piaci szervezet a rendelkezésre álló aktív foglalkoztatáspolitikai eszközök hatékony felhasználásával törekszik arra, hogy a leghátrányosabb helyzetű ügyfelek is eséllyel induljanak az elsődleges munkaerő-piacon. Nagyon fontos - különösen ebben a térségben - a munkaerő-piaci képzés, ugyanis ez a szakképzettség megszerzését, s ezáltal a munkaerő értékének növelését kell,

hogy biztosítsa. Ennek megfelelően a kirendeltség közreműködésével a 2011. évben 32 fő (hazai forrásból 17 fő, TÁMOP 1.1.2. keretében 15 fő) hajdúhadházi lakos beiskolázására került sor, nagy esélyt adva nekik ezáltal az elsődleges munkaerő-piacra történő visszatéréshez.

A munkaerő-piaci képzésen túl a kirendeltség rendelkezésére álló legfontosabb eszközök a hátrány leküzdésére:

- Vállalkozóvá válás támogatása
- Munkaerő-piaci szolgáltatások nyújtása
- Foglalkozás-egészségügyi és képzési alkalmassági vizsgálatok támogatása
- Halmozottan hátrányos helyzetűek foglalkoztatásának támogatása (bértámogatás, munkakipróbálás, munkatapasztalat és munkagyakorlat szerzés.)

Az aktív munkaerő-piaci eszközrendszerek közül az Európai Unió programok (TÁMOP 1.1.1., TÁMOP 1.1.2 és a TÁMOP 1.1.3) a helyi munkaerő-piaci lehetőségekhez, igényekhez igazodva elsősorban a halmozottan hátrányos helyzetűek elhelyezkedését segíti elő személyre szabottan.

A TÁMOP 1.1.1 keretében a 2011. évben nem került sor bevonásra.

A TÁMOP 1.1.2 „A hátrányos helyzetűek foglalkoztathatóságának javítása (Decentralizált programok a konvergencia régiókban)” című kiemelt projekt 2011. május 1-jével indult régiós szinten, majd 2011. október 1-jétől a megyésítés következtében a projekt megyei szinten folytatódott a különböző hátrányos helyzetű célcsoportok bevonásával. Ilyen célcsoportok:

1. alacsony iskolai képzettségűek, elavult szakmával rendelkezők (5 fő)
2. pályakezdők (6 fő)
3. 50 év felettiek (6 fő)
4. GYES-ről, GYED-ről, vagy ápolási díjról visszatérők (0 fő)
5. FHT-ben részesülők (1 fő)
6. Tartós munkanélküliek (6 fő)

A célcsoportok mögötti fő a Hajdúhadházi bevontak számát jelöli. A projektbe történő bevonáskor fontos szempont volt, hogy a kirendeltségnek az egyes támogatások megítélésénél törekednie kellett a rendelkezésre álló pénzügyi keret leghatékonyabb felhasználására.

A TÁMOP 1.1.3 program a bérpótló támogatásban részesülők bevonásával ad lehetőséget az elsődleges munkaerő-piacra történő visszajutásban (a 2011. évben 9 fő bevonására került sor).

Az Európai Unió támogatásokkal azokon az álláskeresőkön tud a munkaerő-piaci szervezet segíteni, akik önállóan nem képesek elhelyezkedni az elsődleges munkaerő-piacon. TÁMOP keretében a 2010. évben 2 469 336 Ft volt a kifizetett támogatási összeg, s 10 fő foglalkoztatása valósult meg, a 2011. évben 17 062 542 Ft támogatási összeg került felhasználásra 33 fő bevonásával.

dr. Kugler Herbert
kirendeltség-vezető